

Vergaderjaar 2014–2015

30 196

Duurzame ontwikkeling en beleid

Nr. 307

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 april 2015

Met deze brief informeer ik u, mede namens de Minister voor Wonen en Rijksdienst, over de uitvoering van de motie Vos/Ziengs (Kamerstuk 33 930-XIII, nr. 18) en de motie Mulder (Kamerstuk 33 750 XIII, nr. 36) en de toezegging uit het AO Groene Groei van 4 september 2014 om met de Minister voor Wonen en Rijksdienst te bespreken dat er een overzicht duurzaam inkopen per ministerie komt.

Motie Vos/Ziengs, (Kamerstuk 33 930 XIII, nr. 18)

De motie verzoekt de Minister van Economische Zaken het investeringsmodel voor incubators te bezien en de mogelijkheid te onderzoeken om in Nederland te komen tot incubatorfondsen, waarbij elke topsector tenminste een incubator krijgt, in combinatie met een investeringsfonds.

Incubatorfondsen in Nederland

Incubators zijn organisaties die een (incubatie)proces realiseren om de versnelde groei van hoogwaardige startups naar succesvolle ondernemingen te initiëren. Incubators leveren een geïntegreerd pakket aan diensten zoals werkruimte, services, cultuur, coaching, netwerk, (toegang tot) kapitaal, et cetera¹. Naast incubators zijn er ook accelerators. Deze richten zich op de eerste doorgroei van startups die al een product of dienst hebben en vaak ook al (zicht op) een eerste investeerder of klant. Vaak vinden we incubators op de campussen en science parks van hogescholen en universiteiten. Tussen 2012 en 2014 groeide het aantal bedrijven op de 15 grootste campussen met 10% tot 1.610, het aantal arbeidsplaatsen met 18% en aantal spin-offs met 27% tot 773 ontstaan². Incubators zijn belangrijk voor nieuwe bedrijvigheid en werkgelegenheid.

¹ Definitie Dutch Incubator Association

² Buck Consultants (2014) http://www.bciglobal.com/nieuws_detail.asp?cat=5006&dc=26445

Mede door inspanningen van de overheid zijn er in de afgelopen jaren veel incubators opgericht. Via onder andere de TechnoPartner Regeling, het Subsidieprogramma KennisExploitatie (SKE) en de Centers for Entrepreneurship is er groeiende aandacht bij kennisinstellingen gekomen voor startups. Op dit moment worden incubators ondersteund via het valorisatieprogramma. Partijen hebben met leningen en andere middelen specifieke incubatorfondsen opgezet om startups te ondersteunen. Er zijn in totaal 12 consortia ondersteund met landelijke dekking. Het is de bedoeling dat de ontwikkelde incubators verankerd raken binnen de universiteiten die ze ontwikkelen.

Met overheidsmiddelen zijn er in Nederland ook Seed Capital-fondsen opgezet. Op dit moment zijn er daardoor 40 fondsen operationeel. Deze fondsen zijn generiek of gericht op een specifieke (top)sector. In de monitor «bedrijfslevenbeleid in beeld 2013» is te zien dat bijna de helft (43%) van het aantal participaties van Seed Capital-fondsen in topsector-bedrijven is. Ook investeren deze Seed Capital-fondsen vaak in ondernemingen die uit incubators komen. Startups hebben daarnaast ook toegang tot financiering in de nieuwe regeling vroegefasefinanciering die per 1 juli 2014 van start is gegaan en via de co-investeringsfaciliteit voor business angels die volgend jaar van kracht zal worden.

Hiermee hebben startups diverse mogelijkheden om te putten uit bestaande regelingen en fondsen.

Uit een onderzoek van Buck Consultants uit 2012 blijkt ook dat er in bijna alle topsectoren één of meer incubators zijn.³ In het overleg met de boegbeelden is gevraagd om meer aandacht voor startups. Samen met de topteams zal ik kijken hoe via onder meer de actieve incubators de samenwerking tussen de startups en de topsectoren verder kan worden versterkt. In 2015 zullen er in 3 topsectoren initiatieven met startups worden opgestart. Ook de private accelerators kunnen hier een rol in spelen. Op die manier wil ik de bijdrage die incubators leveren aan bedrijvigheid en werkgelegenheid in Nederland verder vergroten. Het kabinet zet met mevrouw Kroes als special envoy startups specifiek in op deze doelgroep. Er zijn ook steeds meer tekenen dat het jarenlange aandacht voor ondernemerschapsonderwijs, valorisatie en financieringsinstrumenten zijn vruchten begint af te werpen. Bedrijven als Booking.com, Adyen, Blendle en WeTransfer zijn voorbeelden dat Nederland internationaal mee gaat tellen op het gebied van startups.

Motie Mulder (Kamerstuk 33 750 XIII, nr. 36)

De motie verzoekt de Minister van Economische Zaken om de regierol op te pakken en te komen tot afgestemd inkoopbeleid van de diverse inkoopafdelingen van het Rijk, waarin innovatieve producten en diensten van het mkb ook een rol krijgen.

Verantwoordelijkheid inkoopbeleid

Het is van belang dat de overheid haar inkoopkracht goed gebruikt en waar mogelijk innovaties stimuleert. De belangrijkste aanbestedende diensten met specialistische activiteiten op nationaal niveau zijn Rijkswaterstaat, het Rijksvastgoedbedrijf en het Ministerie van Defensie. De Minister voor Wonen en Rijksdienst heeft uw Kamer per brief van 16 januari 2015 (Kamerstuk 31 490, nr. 164) geïnformeerd over de werking van het inkoopstelsel van de rijksoverheid, naar aanleiding van de motie Verhoeven (Kamerstuk 34 000 XVIII, nr. 15). De kern hiervan was dat als onderdeel van het programma Compacte Rijksdienst het rijksinkoopstelsel

³ Actuele beeld campussen in Nederland Buck Consultants 2012 [http://www.bcglobal.com/data/file/Actueel%20beeld%20campussen%20in%20Nederland\(1\).pdf](http://www.bcglobal.com/data/file/Actueel%20beeld%20campussen%20in%20Nederland(1).pdf)

na 2010 fors is herzien. Sindsdien is een rijksbreed inkoopstelsel gerealiseerd met een drietal kenmerkende elementen:

- het invoeren van categoriemanagement voor in totaal 34 rijksbrede generieke inkoopcategorieën en 3 strategische leveranciersplannen;
- het terugbrengen van het aantal inkooppunten van circa 300 naar 20 inkoop-uitvoeringscentra (IUC's);
- het versterken van de governance op het rijksbrede inkoopstelsel.

Met het invoeren van categoriemanagement is gerealiseerd dat departementen niet alleen voor zichzelf bepaalde producten of diensten inkopen, maar gecoördineerd per productgroep of categorie voor elkaar. Het gaat daarbij om de inkoop van goederen en diensten die regelmatig worden gebruikt, zoals uitzendkrachten, drukwerk, energie of kantoorartikelen, telefonie en communicatie.

Naast deze generieke producten en diensten koopt het Rijk specifieke producten en diensten in, zoals grond-, weg- en waterbouw of forensische zorg. Zowel de Europese aanbestedingen voor generieke als de specifieke inkopen worden uitgevoerd door een van de inkoopuitvoeringscentra. Evenals dat bij het categoriemanagement het geval is, zijn deze inkoopuitvoeringscentra verdeeld over de departementen. Begin 2014 zijn deze centra met hun dienstverlening gestart. Dit model borgt dat er binnen het Rijk een afgestemd en gestructureerd inkoopbeleid is dat bijdraagt aan professioneel inkopen en aanbesteden.

De regierol van het Ministerie van Economische Zaken

Het Ministerie van Economische Zaken heeft een regierol ten aanzien van het bevorderen van innovatiegericht inkopen voor alle overheden. Als onderdeel van het bedrijvenbeleid heeft Ministerie van Economische Zaken samen met andere overheden het programma «inkoop innovatie urgent» ontwikkeld. In dit programma voert het Ministerie van Economische Zaken de regie door actief ervaringen uit succesvolle trajecten uit te dragen, instrumenten te bieden voor het ontlocken van innovaties aan de markt en concrete projecten te ondersteunen. Ook is een regiegroep ingesteld, die het programma «inkoop innovatie urgent» voor alle overheden ondersteunt en regisseert.

De focus van het programma ligt op acht maatschappelijke thema's: Beter Benutten op de Weg, Duurzame energie en Mobiliteit, Gebouwde omgeving, Facilitair management, Watermanagement, Gezondheidszorg, Veiligheid en Circulaire economie. Vanuit deze specifieke, themagerichte aanpak wordt de verbinding gelegd met verwante thema's, zoals duurzaam grond-, weg- en waterbouw, circulair en biobased inkopen.

Het programma levert met innovatiegericht inkopen een aantal samenhangende methodieken, die de kansen van het innovatieve mkb vergroten. Onder meer door in een veel vroeger stadium markt en overheid samen te brengen in markt sessies en door met het SBIR-instrument vooral het mkb-innovaties te laten ontwikkelen als oplossing voor vragen van de overheid.

Samen met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties begeleidt het Ministerie van Economische Zaken experts innovatiegericht inkopen bij alle Inkoop Uitvoeringscentra van het Rijk. Daarnaast wordt samen met dit ministerie onderzocht welke aanbestedingen van de agenda bedrijfsvoering Rijk zich lenen voor innovatiegericht inkopen. Deze aanbestedingen zullen waar nodig ondersteund worden vanuit het programma «inkoop innovatie urgent».

In de innovatie-agenda komen de opgaven in de rijksbedrijfsvoering te staan die vragen om slimmere, duurzamere en betere oplossingen. Daarbij zal nadrukkelijk aandacht gevraagd worden voor aspecten als

functionaliteit, levensduurkosten, veiligheid en gezondheid van producten en diensten. Door het opstellen van een innovatie-agenda kan de markt beter inspelen op de wensen die het Rijk bij haar bedrijfsvoering heeft.

Toezegging duurzaam inkopen

Tijdens het AO Groene Groei van 4 september 2014 (Kamerstuk 32 637, nr. 153) en tijdens het AO Duurzaamheid van 5 februari jl. (Kamerstuk 30 196, nr. 299) is gevraagd naar een overzicht van duurzaam inkopen per departement.

Ik ondersteun de achterliggende doelstelling om duurzaam inkopen verder te stimuleren, maar acht het voorgestelde middel minder geschikt. Zoals eerder beschreven in deze brief is de rijksinkoop in toenemende mate rijksbreed georganiseerd via Inkoop Uitvoerings Centra (IUC's) en categoriemanagers die de inkoop voor meerdere departementen verzorgen. Via de jaarrapportage bedrijfsvoering Rijk wordt daarom een rijksbreed beeld geven. Daarom verwacht ik niet dat de inspanning om overzichten per departement op te stellen – voor zover dit nog mogelijk is (inkoop is immers voor een belangrijk deel niet meer per departement georganiseerd) – opweegt tegen eventuele baten.

Bovendien wordt duurzaam inkopen al uitgebreid gemonitord en geëvalueerd. Monitoringsrapporten uit de periode 2006–2010, de jaarlijkse rapportage in het kader van de bedrijfsvoering Rijk en extern onderzoek uit 2013 bevestigen dat het Rijk de milieucriteria standaard toepast⁴.

Ik hecht echter waarde aan het verder stimuleren van duurzaam inkopen en zal daarom, in overleg met de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu en de Minister voor Wonen en Rijksdienst bekijken hoe de doelstellingen van het groene groei dossier en de inkoop van de rijks-overheid elkaar beter kunnen versterken.

Ook wil ik samen met de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, de Minister voor Wonen en Rijksdienst en PIANOO onderzoek laten doen naar de ontwikkeling van geschikte prestatie-indicatoren en een benchmark voor het meten van duurzaam inkopen. Hierop zal ik, samen met mijn collega's, in het door uw Kamer gevraagde plan van aanpak voor duurzaam inkopen terugkomen.

De Minister van Economische Zaken,
H.G.J. Kamp

⁴ kamerbrief voorgang duurzaam inkopen 7 februari 2014